

oordeel te zwaarder

revisie.

nam de Classis Rot-

toorstel aan:

benoemde deputaten om
tijd gekomen is en de
dringen, om tegenover
ar opleveren voor de
igenis te doen hooren;
maatregelen, om in onze
formulier tot bevestig-
oording te wijzen en
icht is met het oog op
aangaande het huwelijk
wat de behoeven van

reiking heeft de clas-
orstel van de classis-
stuid.

naar recht.

en, toen Koning Lo-
de, dat de predikan-
erk verzekerd zouden
noten tractementen.
Er lag in dit besluit
nding van het recht,
op de dusver hun
en bezaten.

le dit ontken, schijnt
wat aan dit besluit
er plan was n.l. aan-
zing opgekomen, die
roomsche zijde werd
ten de goederen, die
kantoren bevonden,
leren, waaruit de trac-
den, door den Staat
n de inkomsten te
bedienaren van de
dreden daaruit een
keren. Het was de
e belast was met de
re godsdiensten, die
an teruggebracht door
eze pastoriegoederen
gemeenten, waaronder
t hier confiscatie
lijke inbreuk op het
gemeenten zou zijn.
ats wees de Minister
it dienzelfde hoofde
stelijke kantoren de
an de onderscheidene
maals hare pastorie-
binnengedragten,
o evenredige als ge-
redikanten mochten
lat de Staat, onder
n, daarvoor gewaar-
chouwingen van den
eel juist waren, kan
worden gelaten. Ik
ministerieele uiteen-
te verklaren is, welke
ouinklijk besluit van
faut jager les écrits
n het gaat niet aan
houwingen, die aan
nale vergadering van
gen, als uitgangspunt
verklaring van het
1808. Het rechts-
Minister, die in dit
n invloed heeft uit-
it van den Koning,
e plaats in aanmer-
men vraagt naar
t besluit rust. Even-
i Minister gelukt is,
igen, dat de confis-
reतालद worden, een
de eigendomsrechten
t van dit plan dan
e evenzo heeft hij
overtuigd, dat de
geestelijke kantoren
gen, daarop een recht
om de Koning de
menten ook verder
er Hervormde Kerk

op dit Koninklijk
weest een memorie,
de Hervormde Kerk
andig. Hierin werd
bestreden, dat toen
worden ingenomen,
er predikanten, wij
assen geschieden,
n worden uit 's lands
recht werd er op
t was, wij die trac-
tel genomen, voort-
n fondsen, die oor-
roederen waren ge-
oor den dienst der
loor den Souverein
egewezen aan de
t genot van de in-
door de Hervormde
t recht een onver-
rleand. Dat deze
rij er aan toe, onder
den gestaan, had
tot een gedeelte
ikt, als de fondsen
ergelijke openbare
oorende. Voorna-
dit het geval was
het geestelijk kan-
toor toch bestond
ederen van bijzon-
ten tijde der Kerk-
stijfende eeuw aan-
elligen last van den
ht tot één fonds,
meenten bestuur
en daarin saamge-
e beding aan de

ene en met belofte aan de andere zijde,
dat de Staat uit de inkomsten van de goe-
deren voor het onderhoud der hervormde
predikanten en der hervormde gemeenten
zorgen zoude. De genoemde goederen
waren derhalve onder het bestuur van den
Staat de eigendom van de hervormden ge-
bleven en tot het gemelde doel bestemd. 2)

Al heeft dit betoog den Koning niet
verhindert om voorstel van zijn Minister
van Financiën deze goederen uit de geeste-
lijke kantoren over te brengen in 's lands
kas, de verplichting, die daartegenover op
's lands kas werd gelegd om de predikants-
tractementen te betalen, en de uitdrukke-
lijke verzekering, dat de predikanten der
Hervormde Kerk gelijk vroeger hun tracte-
menten zouden ontvangen, toont toch, dat
de Koning met de rechten der Kerk wel
degelijk rekening heeft gehouden. Volko-
men terecht merken Ypey en Dermout
daarom op, dat de Koning door dezen
maatregelen het recht der Hervormden als
niet gekrenkt schijnt beschouwd te hebben. 3)

Al mochten de gedeputeerden der Noord-
en Zuid-Hollandsche Synoden dan ook
bezwaren tegen dit besluit hebben inge-
bracht, die bezwaren golden meer de moei-
lijkheden, die daaruit in de toekomst kon-
den voortkomen, dan dat men meende,
dat hierna de aan de rechten der Kerk op
zichzelf afbreuk werd gedaan. 4)

Metterdaad was het gevaar, dat deputa-
ten dezer synoden van de toekomst voor-
zagen, niet denkbeeldig, zoals de ge-
schiedenis wel geleerd heeft. Door aan het
afzonderlijk bestaan der geestelijke kantoren
een einde te maken en hun fondsen in
's lands schatkist te storten, waren deze
fondsen zelf nu verdwenen en hing het
af van den toestand der schatkist, of deze
nog bij machte was aan de haar opgelegde
verplichting te voldoen. Het is dan ook
bekend, hoe, toen Koning Lodewijk abdi-
ceerde en Nederland nu als vrijgewest bij
het Franse Keizerrijk werd gevoegd,
de toestand van de schatkist zoo beroerd
werd, dat van de verplichte uitbetaling
de er predikantstractementen zoo goed als
niets gekomen is. Hoe rampzalig de to-
stand der predikanten tijdens dit Napoleon-
tisch bewind is geweest, behoeft hier wel
niet geteekend te worden. Het is dan ook
niet alleen voor heel ons land, maar ook
voor de Kerk een verademing geweest, toen
aan Napoleons heerschappij een einde
werd gemaakt, de onafhankelijkheid van
Nederland werd hersteld en nu een Oranje-
vorst den troon besteg. Alle hoop was
ook van de Kerk, op den Souvereinen vorst
gevestigd.

Koning Willem I heeft, wat de financiën
der Kerk betreft, deze hoop niet teleur-
gesteld. Reeds bij zijn Koninklijk besluit
van 1814 heeft hij zorg gedragen, dat de
tractementen wederom aan de predikanten
uit 's Lands schatkist zouden worden uit-
betaald, en dat op denzelfden voet als vroeger
was geschied.

Ook bij dit Koninklijk besluit nu, meent
Mr. van Apeldoorn, is van een erkenning
van rechten der Kerk geen sprake geweest,
maar zoo, evenals bij het Besluit van Kon-
ing Lodewijk, alleen het belang, dat de
Staat had bij den godsdienst, den doorslag
hebben gegeven. M. a. w. er zou sprake
zijn geweest van staatsubsidie, niet van
een verplichting, die de Staat op zich had
genomen wegens de confiscatie der gees-
telijke en kerkelijke goederen.

Nu moet, ook bij dit Koninklijk besluit,
wel in het oog worden gehouden, dat
Koning Willem I evenals Koning Lodewijk
de betaling der tractementen niet alleen
wilde doen toekomen aan de predikanten
der Hervormde Kerk, maar evenzeer aan
de dienaren der andere Kerken, voorzover
de Schatkist dit toeliet. Van een recht,
dat deze andere Kerken konden doen gelden
tegenover den Staat, kon evenwel geen
sprake wezen. De tractementen aan deze
Kerken uitgekeerd, berustten niet op een
rechtsaanspraak, maar op gunst. Of wil men
liever, omdat de Staat het in zijn belang
achtte de dienaren van den godsdienst te
bezoedigen, bepaaldelijk ook met het doel,
gelijk werd uitgesproken door den Com-
missaris van kerkelijke zaken, om de leeraars
van den godsdienst nader aan den Staat
te hechten, aangezien de aard der zaak het
medebracht, dat de bezoldigde zich moest
verbonden achten aan den bezoldiger. Reeds
op dien grond achtte men het wenschelijk,
de betaling van alle tractementen onmid-
delijk uit 's Lands kas te doen geschieden,
en deze niet als last aan de gemeentelieden
op te leggen. De Kerken zouden daardoor
tegenover den Staat te onafhankelijk worden.
Maar hierbij kwam een tweede grond. Zulk
een maatregel zou ook onbillijk wezen tegen-
over de hervormde gemeenten. Immers, zoo
verklaarde de Commissaris, de geheele last
om voor hare predikanten te zorgen, zou
dan neerkomen op de hervormde gemeenten,
die voorheen pastorie-goederen hadden be-
zeten, waaruit hare predikanten konden
onderhouden worden, maar deze aan den
Souverein hadden afgestaan, terwijl daaren-
tegen de Kerken, die in het bezit van
hare pastorie-goederen gebleven waren,
daaruit hare predikanten zouden kunnen
bezoldigen en geen kerkelijke belasting
zouden te betalen hebben. 5)

Het Koninklijk besluit zelf stelt dan ook
het staatsbelang op den voorgrond: »Over-
wegende, zoo luidt het, dat de belangen
van den Staat zoo wel als van den gods-
dienst vorderen, dat zorg wordt gedragen
voor de betaling der tractementen, welke
voor de inlijving dezer landen in het
Franse rijk van 's lands wege zijn be-
taald geworden. Maar daaraan wordt toe-
gevoegd in de tweede plaats — en juist
dit laat Mr. van Apeldoorn wederom we-
rwegende dat de na den jaar 1795
genomene dispositien over de vernietiging
van de fondsen der kantoren van de
geestelijke goederen alsmede de afschaffing
van de voormals genotene rantsoenen

ningen, thans te meer voorziening van be-
taling der tractementen uit andere fondsen
gebieden», besluit de Koning, dat de trac-
tementen, welke tot den 31 Dec. 1810
uit 's lands kas aan de predikanten der
Hervormde Kerk zijn betaald geworden,
voortaan, te rekenen van 1 Dec. 1813,
zullen uit 's lands kas op denzelfden voet
worden voldaan.

De grond, waarop dit Koninklijk besluit
rust, is dus niet alleen het belang van den
Staat en den godsdienst, maar ook, dat de
fondsen van de geestelijke kantoren, waaruit
vroeger de predikantstractementen betaald
werden, door den Staat vernietigd waren.
Er is dus wel d'gelyk in dit Koninklijk
besluit een verband gelegd tusschen de
confiscatie dezer goederen ten bate van de
schatkist en de verplichting om te zorgen,
dat nu uit andere fondsen in de betaling
der tractementen werd voorzien. Zoo ligt
in dit Koninklijk besluit, zij het dan ook
zijdelings, de erkenning, dat door deze
»dispositien« aan de Kerken onrecht is
aangedaan, een onrecht, dat hersteld diende
te worden. Waartoe zou anders de ver-
melding van deze vernietiging der fondsen
in de geestelijke kantoren dienen?

1) YPEY EN DERMOUT. *Geach. der Nederl. Herv.
Kerk* D.I. IV blz. 372 en aant. 324.
2) a. w. blz. 374.
3) a. w. blz. 376.
4) a. w. blz. 383.
5) a. w. blz. 612.

Dr. H. H. K.

Kootwicks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van Mevr.
de wed. H. Dijksterhuis te Zijldijk f10; van den
Heer C. Muijs, te Hilversum f2.50.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.
Arnhem, Velperweg 88.

Uit de Pers.

In de *Zeeuwsche Kerkbode* schrijft Ds. Kerkhof
het volgende over het plan, dat hier en daar
weer opdrukt om aan de Generale Synode te
verzoeken het preekverbod voor de studenten
op te heffen:

Hier en daar duikt weer een kerk, ja zelfs een
classis op, die nogmaals het verzoek wil richten tot
de Generale Synode van Leeuwarden om het preek-
verbod voor de theologische studenten in hun
laatste studiejaar op te heffen.

Ieder, die sinds 1892 ons kerkelijk leven meegel-
eefd heeft, weet hoe er gesold is met dat preken
van de studenten. Ik dacht dat we er nu voor
goed van af waren sinds het besluit der Synode
van Amsterdam in 1908. Want algemeen werden
de bewaren gevoeld tegen het optreden van
theologische studenten om een stichtelijk woord te
spreken. Toen dan ook in 1914 te 's Gravenhage
een paar particuliere Synodes wederom met een
voorstel kwamen om onder bepaalde voorwaarden
het preken van studenten toe te laten, heeft de
Generale Synode het preekverbod gehandhaafd,
verklarende dat zij het ten zeerste afkeurde, dat
sommige kerkeraden zich niet hielden aan het
besluiten, maar studenten bleven uitnodigen; en
voorts wakte de Synode de klassen op, er op toe te
zien, dat voortaan al de kerken in haar ressort
zich wachten voor deze miskenning van wat door
al de kerken in Generale Synode vergaderd, is
goedgevonden en bepaald.

Sinds is, zoo ver wij weten, dat Synodale besluit
geëerbiedigd. In de onderscheidene classes werd
bij de kerkvisitatie gedurig een nauwkeurig onder-
zoek ingesteld, of in de godsdiensttoefeningen geen
»onvergoede personen« optreden. Menigmaal werd
die vraag nog eens aangekid met de bijvoeging:
»Dus ook geen studenten?«
Zoo is er langzaamhand enige vastigheid op
dit punt gekomen in ons kerkelijk leven. En daar-
over mochten we ons verblijden. Het kwam ook
ten goede aan hen, die zich voorbereiden voor
den Heiligen Dienst. Want hoe men de zaak ook
wende of keere, hoe men de schijnbare voordeelen
van 't spreken in 't openbaar moge uitmeten, per
slot van rekening licht toch de studie er onder
en neigt de student er toe, alle krachten op het
uit preken gaan te concentreren.

Ook werd er indertijd op één der Generale Synodes
met recht nadruk op gelegd, dat het toch niet
angst, dat indere keer een volgende Synode de
besluiten eener voorafgaande Synode weer op zij
actte of omkeerde. Beslissingen eener Synode zijn
niet een spelletje van kruis of munt. Voor den
goeden gang in ons kerkelijk leven is vastigheid
noodig. Vandaar dan ook, dat we het jammer vin-
den, dat er thans weer kerken komen met een
verzoek om 't preken aan studenten van het
laatste jaar toe te staan. De argumenten voor en
tegen zijn op onderscheidene achtervolgende
Synodes overwogen. Het tegen kreeg ten slotte
krachtig de overhand. 't Is verstandig, dat onze
kerken zich daaraan nu houden.

Er wordt natuurlijk door de kerken, die met dit
verzoek komen, gewezen op het groote aantal
vacatures in onze kerken en op de lange lijsten
van »leediensten«. En wanneer een kerk zelf tot
zij acte of omkeerde. Beslissingen eener Synode zijn
niet een spelletje van kruis of munt. Voor den
goeden gang in ons kerkelijk leven is vastigheid
noodig. Vandaar dan ook, dat we het jammer vin-
den, dat er thans weer kerken komen met een
verzoek om 't preken aan studenten van het
laatste jaar toe te staan. De argumenten voor en
tegen zijn op onderscheidene achtervolgende
Synodes overwogen. Het tegen kreeg ten slotte
krachtig de overhand. 't Is verstandig, dat onze
kerken zich daaraan nu houden.

Er wordt natuurlijk door de kerken, die met dit
verzoek komen, gewezen op het groote aantal
vacatures in onze kerken en op de lange lijsten
van »leediensten«. En wanneer een kerk zelf tot
zij acte of omkeerde. Beslissingen eener Synode zijn
niet een spelletje van kruis of munt. Voor den
goeden gang in ons kerkelijk leven is vastigheid
noodig. Vandaar dan ook, dat we het jammer vin-
den, dat er thans weer kerken komen met een
verzoek om 't preken aan studenten van het
laatste jaar toe te staan. De argumenten voor en
tegen zijn op onderscheidene achtervolgende
Synodes overwogen. Het tegen kreeg ten slotte
krachtig de overhand. 't Is verstandig, dat onze
kerken zich daaraan nu houden.

merking wenschen te komen. De kranten melden
dan wel eens, dat zulke candidaten, ook na afgelegd
preparatoir-examen, zich »nog niet beroepbaar
wenschen te stellen«. Die manier van uitdrukken
deugt niet. De *classis* stelt iemand beroepbaar, als
het onderzoek met goed gevolg afloopt; maar niet
de candidaat. Hij laat zich kerkelijk examineeren,
en dan hebben de kerken eenigen waarborg, dat
hij bij 't spreken van een stichtelijk woord geen
onsuivere leer zal verkondigen.

Nu kunnen er bij hem onderscheiden motieven
zijn om voorloopig nog niet beroepen te willen
worden. Die zaak laten we nu voor 't oogenblik
eens rusten.

Intusschen kan hij heel wat kerken Zondag
op Zondag dienen en tegelijkertijd een klijk ontvangen
op ons kerkelijk en geestelijk leven in de onder-
scheidene deelen des lands. Zoo'n candidaat doet
bij zijn rondreis heel wat ervaringen op, die hem
later te pas kunnen komen. Ik begrijp nooit goed,
maarm dat den studenten zoo suvel wordt geduld
»Men kan toch niet blijven propheeten!« wordt
u dan toegevoegd.

Welneen, dat is zoo. Maar de ervaring heeft wel
geleerd, dat de meesten reeds binnen het jaar, en
de anderen toch zeker binnen de twee jaar met
dat »propheeten« ophouden.

Voorzitter van de studie na afgelegd candi-
daatsexamen is m.i. geen kwaad, maar zelfs iets
gewenscht. In elk geval vind ik het nog minder
gewenscht, dat van den preparatoir geëxamineerde
geacht zal worden, dat hij zich aanstands beschik-
baar zal stellen voor eene beroeping.

Wordt die *classis* vanwege de kerken gesteld, dan
zal 't resultaat zijn, dat *nog minder* studenten
een stichtelijk woord kunnen spreken, want dan moeten
zij hun preparatoir examen verdragen tot zij aan-
stands naar het ambt willen staan.

Me dunkt, de kleine vrijheid die aan doorstu-
deerenden alsdan wordt gegund, komt sommige
kerken ten goede en is voor de prekeende candi-
daten niet nadeelig. Als veiligheidsklep, dat deze
vrijheid niet zou misbruikt worden, kon een zekere
termijn (bijv. twee jaar) gesteld worden.

Maar 't *preekverbod* van studenten moet o.i.
met kracht gehandhaafd blijven.

We zijn het hiertoe geheel eens.

Voor Kinderen.

IN VREEMDE HAVEN.

IV.

Twee Vrienden.

We hebben Hendrik Crul verlaten terwijl hij
op het veld bezig was takkenbossen te binden,
in welk werk hij gestoord werd door een hem
niet onbekend geluid, een geluid alom bekend
hem een teken gaf. Hij zag om en bespeurde
nu vlak bij Kris Klaver, zijn vriend met wien
we reeds kennis maakten.

»Goeden morgen!«. Je bent er vroeg bij be-
gon deze.

»Niet voor mijn genoegen«, zei Hendrik, »ik
moest wel.«

»Was het weer mis? Gaat het thuis nog niet
beter?«

»Ik heb geen thuis«, was het bittere an-
woord. »Het is nog niet zoolang. Maar 't is
de schuld van den boer; dat zeg ik. Hoor
zelf, en zeg dan eens of Helpman gelijk heeft.«

»Wat is er dan gebeurd?«

»Wel gisteravond kwam de boer heel boos
thuis. Hij had de staldeuren open gevonden,
terwijl zij al lang moesten gesloten zijn. De
schuld daarvan gaf hij aan Jan zijn oudsten
zoon, die ook niet voor de poes is. Hij zei,
wel degelijk de deuren te hebben gesloten, en
ik moet zeggen al is hij mijn vriend niet,
hij had gelijk. Ik had het hem zelf zien doen. Toen
Helpman tegen Jan opspeelde, kon ik niet laten
den zoon tegen den vader te helpen, die onge-
lijk had.

Maar nu werd het nog erger. Ten slotte pakte
Helpman een matstok die voor de hand lag,
en ranselde op zijn zoon en mij los. De moeder
kwam er aan te pas, 't werd een herrie als ik
't huis bij mijn ouders nooit heb beleefd!«

»Maar«, vroeg Kris »hoe kwamen die deuren
dan weer open?«

»Al een week lang had ik gezien, dat de
wervels stuk waren. Zij hielden niet meer. 't Is
heel begrijpelijk, dat gisteravond toen het zoo
woel de deuren weer open sprongen. Ik heb het
ook nog gezegd, maar Helpman was te boos
om naar rede te luisteren. Misschien wist hij
ook wel dat hij uit gierigheid geen nieuwe
wervels had willen maken. We gingen natuuri-
lijk heel laat naar bed en zeker om ons te
saren, en mij allereerst, stond de boer vroeg
op. Na de korte nachtrust moest ik alweer naar
het land zoolks je ziet, waar ik nu sta te blauw-
bekken van de kou!«

»Dat begrijp ik.«

»Zoodra ik van morgen«, ging Hendrik voort
den boer zoo hoorde te keer gaan, begreep ik
»dat het zaak was hem uit den weg te blijven.
Maar ja wel! Juist toen ik de zoldertrap af wou
gaan, zag Helpman mij. Hij riep mij dreigend
toe: »Denk aan de takkenbossen! Voor het
ontbijt moet het in orde zijn.« En zoo moest
ik dan in de kou op weg, zonder zelfs een
kopje warme koffie of een koort brood gehad
te hebben. Och, leefden vader en moeder nog
maar!«

En de arme Hendrik barste uit in bittere
traanen.

»Kom troost je maar!« sprak Kris bemoe-
dend. »Ik heb al vast een goede boodschap
voor je. Vader en moeder willen dat je aan-
staanden, Zondag den heelen dag bij ons blijft.
Dan zal je het beter hebben dan bij Helpman!«

»Zeker! maar Maandag begint het lieve leven
weer. Ik ben wel ongelukkig. O Kris wat zou
ik graag in je plaats wezen, en dat kun je tegen
mij niet zeggen!«

»Neen wezenlijk niet!« antwoordde Kris eer-
lijk. »Maar is er niets aan te doen, bij voor-
beeld dat je bij een ander komt. Spreek er eens
over met een van de diakens. Vader zegt die
zijn er toch voor, en kunnen je allicht een
beter 'thuis bezorgen. Ook moeten ze van tijd
tot tijd gaan kijken hoe je het maakt en of je
het goed hebt. Komen ze wel eens?«

»Ik heb er in al die maanden nog nooit een
bij Helpman gezien. Bovendien, als ik dorst
klagen zou Helpman het mij zeker dubbel en
dwaars betaald zetten.«

»Is toch ellendig«, riep Kris. »Ik zou dien
naren vent!«

Maar ensklaps zweeg hij, bukte zich en
school weg achter een hoop takkenbossen. Wat
verbaasd keek Hendrik hem aan. Maar weldra
begreep hij wat Kris deed. Op korten afstand
verscheen namelijk op den weg de hatelijke
gestalte van boer Helpman. Weldra bevond hij
zijn vlak bij Hendrik, doch Kris kon hij niet
zien.

»Ik kom eens kijken!« sprek hij barsch, »of
je wel voortmaakt. Voor achten moet je thuis
wezen en het werk afgeloopen. Ben je niet op
tijd, dan vind je den hond in den pot. Goeden
morgen! werk plezierig!«

Hendrik balde de vuist terwijl zijn baas zich
verwijderde. Nu kwam Kris weer te voorschijn,
en er volgde nog een kort gesprek, waarin
Helpman er niet makkelijk afkwam. Toen ging

Kris heen om boodschappen in de stad te doen.
»Denk om Zondag«, sprak hij bij het afscheid.
Nu, er was weinig gevaar, dat Hendrik de
uitnodiging vergeten zou. Zondag ging hij uit
de kerk met Kris mee, en werd door diens
ouders even hartelijk ontvangen als altijd. Hij
had een heerlijk dag die hem veel te gauw
om was. Het was hier een christelijk gezin en
daarin was Hendrik gewoon geweest te verkeer-
nen. Thans was dit helaas anders. 's Middags
had hij een lang gesprek met den man des
huizes, dien hij alles vertelde van zijn droef-
leven als uitbedste wees. De baas, al had hij
reeds vroeger veel gehoord, luisterde toch aan-
dachtig en dat deed Hendrik goed. Dat er voor
het aandachtig luisteren nog een bijzondere
reden was, zullen wij spoedig zien.

Den Woensdag na dien Zondag, ging boer
Klaver op een avond naar een der diakens, en
wel naar dengene die de vergadering leidde, als
de armenverzorgers bijeen kwamen, dus hun
voorzitter. Hij vertelde dezen, wat hij gehoord
had over de wijze waarop Hendrik Crul bij
Helpman werd behandeld.

»Ik geloof niet, dat de jongen liegt!«, voegde
Klaver er bij, »maar toch is het billijk, om
eens te hooren wat de anderen zeggen. U weet
natuurlijk hoe het toegaat, want u komt er
in huis.«

De voorzitter — een bakker van beroep —
keek wat verlegen, te meer wijl hij in de
bakkerij alles moest gereed maken voor het
nachtskerk, dat toen nog in haast alle bakkerijen
voorkam. Het bezoek kwam even ongelegen
als het gezegde van Klaver. Het ging toch
moelijk, dezen te vertellen, dat hij, de voorzitter,
nog geen enkele maal bij Helpman was geweest
om naar Hendrik te zien.

Boer Klaver begreep er trouwens alles van,
of liever hij wist het reeds.

»Hoor eens«, zei hij tot den bakker: »Zou
het niet mogelijk zijn, Hendrik Crul bij een
ander in den kost te doen. Ik ken den jongen.
Hij is goedhartig en dienstvaardig ook. Maar
bij Helpman schijnt hij niet te kunnen aarden.
Of het aan hem of aan het gezin ligt, weet ik
niet. Maar in elk geval zou het goed zijn, zoo we
voor Hendrik een beter kosthuis konden vinden.«

HOOGENRIJK.

Buitenland.

Duitschland.

In Duitschland is de vraag urgent: »hoe
moet de kerk opnieuw gebouwd worden?« Van
Gereformeerde zijde wordt aangedrongen op de
handhaving van de kerkelijke tucht. »Het
weder oefenen van die tucht, op de wijze der
vaders, is voor onze Gemeente, niet alleen
gewenscht, maar een gebiedende noodzakelij-
heid«, zoo lezen wij in de *Ref. Kstg.*

Wanneer de Kerk zich er toe beperkt om
de leer zuiver te laten bedienen en daarbij
ook geregeld de armen te verzorgen, dan houdt
zij op een opvoedingsinstituut voor het volk te
zijn en vervult hare roeping niet meer, de
heilige majesteit Gods feitelijk in het leven der
Gemeente tot openbaring te brengen. De Gere-
formeerde Kerk loopt gevaar even als de
Lutherse aan verwording te worden prij-
gegeven, als zij meent dat hare taak volbracht
is, wanneer het haar gegeven is aan ieder
troost en heil aan te bieden. De eere van
Christus eischt heden, niet minder dan in ver-
vlogen dagen, dat de georganiseerde Gemeente
zich er ernstig op toelege, dat het gemeentelijk
leven geheiligd worde.

Wel brengt men daar tegen in, dat dit wel
in vrije, kleine Gemeenten gaat, maar niet in
een groote Kerk. De geschiedenis leert het
anders. In de dagen der Gereformeerde vaders
hebben niet alleen de kleinere doopgezinde
secten, maar ook de groote kerkelijke gemeen-
schappen in Oost-Friesland, en aan den Neder-
Rijn zeer getrouw en met goed gevolg eeuwen
lang de tucht uitgeoefend.

De massa die het kerkelijk leven ontwend is,
zal niet meer te vinden zijn, om zich aan de
kerkelijke tucht te onderwerpen, en een vrij-
willig zich losmaken van de Kerk boven een
daaruit gesloten worden vertiezen. Maar daarom
moet men des te meer onderscheid maken
tusschen de eigenlijke Gemeentelieden, de
»huigenooten des Geloofs«, de Avondmaals-
gemeente en zij die »buiten« zijn. Wanneer de
Gemeente met ernst tucht uitoefent, zal er van
haar aantrekkingskracht uitgaan. Zelfs al bare
aantrekkingskracht vermeerdere, naarmate de
Gemeente zich door de berderlijke Gemeente-
tucht voortdurend reinigt.

De kracht van de kerk der toekomst, haar
invloed op het geheel des Volks en de achtung
die zij van de wereld geniet, zal niet afhangen
van een nog zoo democratische Kerkenordering,
maar daarvan, of zij den moed hebben zal
van hare leden te eischen, dat zij een Christelijk
leven leiden, daarbij alle middelen der herder-
lijke tucht aanwendende, om dit doel te bereiken
— tot uitsluiting toe van het lid, dat zich
tegen den Geest van Christus verzet en de
gemeenschapsplichten verzuimt. Hoe meer deze
dure plicht erkend, en hoe moediger en er-
nster deze taak aangevat wordt, hoe meer zal
het getal van hen, die zich aan die tucht willen
onderwerpen, toenemen. Een dergelijke georga-
niseerde, onpartijdige werking tegen de machten
van den booze in haar eigen geleiden, zal de
Kerk haar verloren achtung, zoolwel bij de vij-
anden der Kerk als bij de sekten, teruggeven,
en haar opnieuw tot het geweten des volks
maken.

Aldus het betoog in het Deutsche Gereformeerde
orgaan, dat wij in hoofdzak weergaven en
beamen, al zouden wij den geachten schrijver,
pastoor Kuchs van Emden in bedenking willen
geven, de *Politica ecclesiastica* van Voetius te
bestudeeren. Dan zal hij, dunkt ons, niet langer
spreken kunnen van een venge kring van beif-
dende leden, waartoe zich daarmee los samen-
hangende een breedere kring vormt van hen,
die door de Gemeente gedragen, om in het
heiligelijken der Gemeente getrokken te
worden. Hiermede zijn de doopdelende bedoeld,
die echter als *membra incompleta* niet los aan
de gemeente hangen, maar nauw met haar
verbonden zijn.

Zweden. Eene proclamatie van
den Koning.

Koning Gustaaf van Zweden heeft eene pro-
clamatie uitgevaardigd, welke hestemd werd om
in alle kerken des lands te worden voorgelezen.
Daarin worden eenige dagen bestemd voor »dank-
zegging, vasten, verootmoediging en gebed« ter
oorzake van den bedroefden staat waarin Europa
verkeert, waarvoor alle landen verantwoordelijk
zijn. In dit staatsstuk lezen wij het volgende:
»De georganiseerde bandeloosheid door den
oorlog veroorzaakt, moet menigvuldige ellende
te weeg brengen. Het is de plicht van iedereen
om hare gevolgen te verkorten en te verlichten,
niet om ze te verlengen en te vermeerdereen.

Met vreeze en beven worden wij voor de vraag
gesteld, of een nieuwe wereld gebouwd zal
worden op de verbrande puinhoopen van
Sodom? Of is het mensdom te vergeefs door
het gericht heengegaan? Schoone verwachtingen
gingen in rook op. Wordt niet duidelijk genoeg
aangegeven, dat noch volken, noch gemeen-
schappen, noch afzonderlijke personen ge-
roepen zijn tot bedekte of openlijke zelfcrucht,
maar tot wederkeerig vertrouwen en hulp? Nooit
heeft de wereld meer behoefde gehad aan ont-
fermende harten. Niets brengt de volken nader
tot elkander dan de werken der barmhartigheid.
Behalve den honger naar brood, heerscht er een
andere honger, welke zich ver buiten de hon-
gerlijdende volken uitstrekt. De menschen hong-
eren naar liefde. Het grootste beletsel voor de
liefde is de schijnlijke verwaandheid die
Jesus scherper dan iens anders veroordeelde.
Eigenrechtigheid zal niet erkennen dat er
een hunkeren is naar vertrouwen, terwijl alleen
vertrouwen kan uitwerken dat de menschheid
het leven de moeite waard vindt.«

Dit koninklijk woord is zeer sympathiek. Het
zou dit ons nog meer zijn, indien er ook in
uitgesproken werd, dat het verlaten van God,
de Fontein des levens, en het zich uithouwen
van gebroke bakken die geen water houden,
de diepste oorzaak is van de nameloze ellende
waarin de volken verzonken liggen.

China. Van twee zijden bedreigd.
China weer geopend voor de Deutsche
missie.

De Chineseesche regering duldt, gelijk wij
meermalen mededeelden, geen opium in China.
Maar nu dreigt dit land de morphineplag.
Japan heeft in Korea groote papaverelden aan-
gelegd, laat het daaruit gewonnen opium tot
morphine verwerken, om het daarna in China
te brengen. Over Tsjingtan dringt het in de
provincie Sjjangtoe binnen en van uit Taiwe
wordt het in Mantsjoerie gebracht. Door Japane-
rs wordt dus uit Korea, het land dat door
Japan geannexeerd werd, China met morphine
vergiftigd.

Op 1 Juli 1919 trad in N.-Amerika een wet
tegen den handel in alcoholische dranken in
werking. Daardoor is het bedrijf der Amerikaan-
sche bierbrouwers stop gezet. Nu wil men de
bierbrouwerijen naar China overbrengen. Chinees-
che studenten hebben daartegen geprotesteerd
met de woorden: »Het bericht omtrent het
voornemen der Amerikaansche bierbrouwers
heeft onze harten met groote zorg vervuld, en
wij hopen vurig dat deze brouwerijen niet naar
China overgebracht zullen worden. Onze vrien-
den in het Westen weten hoeveel ons land door
den opium geleden heeft, en hoe lang wij ge-
streden hebben om

Broederschap komt van zelf, wanneer de ge-
hoorsaamheid wordt betracht.
De fout is, dat men wil zien en zeggen, waar
moet gehoord en gedaan worden.
De Vrije Universiteit vond voor 40 jaar meer
tegenwerking, maar ook meer geld.
De bijdragen van f 2000, f 1750 en f 500
per jaar hebben we gehad. Maar ze moeten
weer komen.
Veel kleine, maar ook enkele groote bijdragen.
Nog eens worden herinnerd aan de bijdragen
door Dr. Van Reenen voorgesteld en door de
vergadering van Utrecht zijn aangenomen.
Beneden de f 5000 inkomens één per f 1000,
van f 5000 tot f 10.000 van 3 per f 1000 tot
1 pCt., van f 10.000 tot f 50.000 1-1½ pCt.,
van f 50.000 tot f 100.000 1½-2 pCt., boven
f 100.000 2½-3 pCt.
De hoogste contributie die nu wordt ont-
vangen, is f 200 per jaar. Zoude er onder onze
warme voorstanders der Vrije Universiteit niet
één te vinden zijn, wiens inkomens meer dan
f 20.000 bedraagt?

Kort Verslag van de vergadering der
classis Brielle op 5 Mei 1920 te
Middelham.

10. De Voorzitter der vorige vergadering opent
op de gebruikelijke wijze.
20. De credentiebrieven worden nagezien. Een
diaken ontvangt keurstem. Twee kerken hebben
een instructie.

30. Het Moderamen wordt als volgt gecon-
stitueerd: Dr. Van Lummel, praeses; Dr. De
Jager, assessor; Dr. Verrij, Scriba.
40. De notulen worden gelezen en onveranderd
goedgekeurd.
50. 't Bezwaarschrift van een broeder uit O.
wordt voorgelezen. Een commissie van 3 broeders
wordt benoemd om na de pauze de classe van
voorzichting te dienen.

60. Dr. De Jager wordt benoemd als consulent
van de kerk van Melissant.
70. Rondvraag naar art. 41 K.O. Instructie
van de kerk van O. over een broeder, die
zonder attestatie op te vragen, naar Canada is
vertrokken. Geadviseerd wordt zich te wenden
tot de Gew. Deputaten voor de Correspondentie
met de buitenlandsche kerken, met verzoek te
willen mededeelen, tot welke naastbijgelegen kerk
men zich heeft te richten, om van het vertrek
kennis te geven.

80. Behandeling Rapport van de Commissie
tot herziening van het percentage. Met alge-
meene stemmen op 2 na wordt de voorgestelde
verziening aangenomen. De commissie wordt
voor haar arbeid hartelijk dank gezegd.

90. De Dep. voor art. 11 en 13 deelt mede
het nieuwe percentage van deze zaak, hetwelk
aan de Partic. Synode zal worden medegedeeld.
De aanslag van de classis Brielle is met een
half percent verlaagd.

100. Gekozen worden tot primi-atgev. naar

de Partic-Synode de predikanten C. W. J. v.
Lummel en Verrij en de ouderlingen J. C.
Borgdorff, van den Bommel en P. Prins, van
Hellevoetsluis.

Tot secundat-gev. de di H. Z. de Mildt en
J. Vesseur en de ouderlingen W. v. d. Linden,
van Tinte, en L. Quak van Nieuw-Helvoet.

110. De deputaten, door de classis voor te
stellen aan de Partic-Synode, worden gecon-
tinueerd.

120. De classische collecten worden geind;
de vacaturebeurten geregeld.

130. De Commissie, inzake het bezwaarschrift
van 'n broeder te O., adviseert dezen mede te
deelen, dat hij ten onrechte in den waan verkeert,
dat de kerkeraad hem niet langer als lidmaat
erkent, en voorts een commissie te benoemen
van 2 predikanten en 1 ouderling, om met
betrekking tot de gerzen geschillen, een onderzoek
in loco in te stellen.

Aldus wordt besloten.
140. Met groote meerderheid wordt besloten,
voortaan weer in Hellevoetsluis te vergaderen,
met het oog op de betere localiteit in het Mil.
Tehuis aldaar.

150. De Voorzitter spreekt den Eerw. pred.
De Bruijn toe, die van Melissant naar Dussen
gaat, dankt hem voor bewezen diensten en bidt
hem Gods zegen toe. De Bruijn dankt wederkeerig.
Ook wordt de kerk van Middel-
hamis dank betuigd voor de gastvrije ontvangst,
de laatste jaren aan de kerk en de classis bereid.

160. De korte notulen worden gelezen.
17. Na het zingen van Psalm 72:11 gaat
de Voorzitter in dankzegging en gebed voor
en sluit de vergadering.

Op last der Classis Brielle,
G. VERRIJ, h.t. Scriba.
Hellevoetsluis, 6 Mei 1920.

Kerknieuws.

Gereformeerde Kerken.

BEROKPEN: Ambt-Vollenhove (B). D. Chr. Kar-
sen, te St. Jacobi Parochie. — Hardenberg, D. Ho-
genbirk Jan, te Charlois. — Lexmond, F. J. van der
Ende, te Westkapelle. — Harlingen, G. Wisse, te
Driebergen. — Ureterp, R. Haltsma, te Gaast. —
Groningen (A), D. van Dijk, te Uithuizen. — Am-
sterdam (11c pred. plaats), J. L. Schouten, te Ar-
nhem. — Oppenhuizen, Vrijhoeve, 's Grevelduin-
Capelle, Sprang en Jutrijp-Hommerts, G. O. Donner,
cand. te Amersfoort. — Gauw c.a., J. Scholten, te
Harkema-Opeinde. — Lunteren, J. L. Jaspers, te
Doersburg.

AANGENOMEN: Middelburg (vac.-Ds. Wielenga),
J. H. Telkamp, te Herik en Rodenja. — Lisse,
Dr. Th. Ruijs Jr., prop. te Bloemendaal.
BEDANKT: Verspreide, K. Minnema, te Garjip.
— Krimpen a/d Lek, Elland Marken, Vrijhoeve,
's Grevelduin-Capelle, Sprang en Reeuwijk-Sluis-
wijk, Dr. Th. Ruijs Jr., prop. te Bloemendaal.
— Brielle en Tinte, C. A. van Nood, te Lopik.
— IJlst, G. M. van Rennes, te 's-Gravendeel.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROKPEN: Klaarwaal, A. A. van Wessen, te
Joure. — Otterland (toez.) P. A. Binsbergen, cand.
te Ter Aa. — Waarder, H. A. Leenmans Jr., te
Oudemirdum. — Monster (toez.) I. Kievit, te Ben-
schop. — Oudwoude (toez.) H. W. te Winkel, te
Nijehaake. — Zandweer, H. W. M. Hupkes Jr., te
Kolham (Gron.). — Oldebroek (vac.-Ds. Vonk), J.
J. van Ingen, te Harderwijk, (vac.-Ds. Beekenkamp),
G. J. Koolhaas, te Barneveld. — Oude en Nieuwe
Wetering, A. H. J. van Goudswaard. — Katwijk
a/Zee (toez.), I. Voorsteegh, te IJsselmonde. — Gent
(België), J. de Voogd, te 's-Heer-Arendskerke. —
Nijkerk (Geld.), A. H. J. G. v. Voorthuizen, te
Doornspijk. — Elspeet, C. B. Holland, te Kampen.
— Wijngaarden c. a. (toez.) J. Enkelaar, cand. te
Ter Aar.

AANGENOMEN: Burgh op Schouwen, J. W. Roo-
gaard, te Engelen (bij den Boich). — Goudak,
M. B. Verkerk, te Polsbroek. — Made en Oud-
Drimmelen, J. C. M. Jansen, cand. te Amsterdam.
BEDANKT: Oldebroek (vac.-Ds. Vonk), N. van
der Snoek, te Zetten en (vac.-Ds. Beekenkamp), J.
de Bruin, te Zeist. — Voorthuizen, A. H. J. G.
van Voorthuizen, te Doornspijk. — Mastenbroek,
H. Kwoltd, te Garenen. — Gent (België), S. R.
Hermanides, te Averaath. — Harswoude (toez.),
J. F. L. A. de Jager, te Delden. — Enter, F. F.
J. van de Plasse, te Oude-Tonge. — Dordrecht,
G. Westmijse, te Drachten. — Wons c.a., A. A.
Dönselman, te Workum. — Melissant, L. Nug-
teren, te Bleiswijk.

Dit blad wordt geregeld
bijdragen van medewer-
van dit blad betreft, te
advertentie aan de ADMIN-
istratie, die later
ingen, kunnen voor het

Van de

Advertentie

GETROUWD:

Dr. T. HOEKSEMA
landarts

en
A. DALLINGA.

Groningen, 14 Mei 1920.

De Heer en Mevrouw HOEK-
SEMA—DALLINGA, zeggen bij
deze, mede namens wederzijdsche
familie dank, voor de belangstelling
bij hun huwelijk ondervonden.

Voor de vele bewijzen van deel-
neming, zoowel tijdens de ziekte,
als bij het overlijden van onzen
geliefden Man, Vader, Behuwd-
en Grootvader, den Heer

J. BLANKEN Az.
ondervonden betuigen wij bij dezen
onzen hartelijken dank.

Hoogeveen:

Wed. M. BLANKEN—HUSEN.

Delfzijl:

H. A. v. BUUREN—BLANKEN.

J. E. v. BUUREN.

Urmoud:

Jr. BLANKEN.

H. BLANKEN—EVERS.

Veenendaal:

J. VAN BUUREN

M. v. BUUREN—KORROEK.

Hoogeveen:

A. BLANKEN.

A. BLANKEN—DEKKER.

Apeldoorn:

B. EVERS.

Herbeek:

H. BLANKEN en Verloofde.

Arnhem:

J. BLANKEN.

Apeldoorn:

A. M. BLANKEN

en Kleinkinderen

GEREF. KERKEN.

Een predikant heeft in Juni,
Juli en Augustus een Zondag vrij;
welke Kerken kan hij dan helpen?
Br. Lett. C. Bureau Herant.

Klein Orgeltje of Harmonica gevraagd.

Wie is in het bezit van zulk een
instrument dat niet meer gebruikt
wordt en men zou willen afstaan
om het leven van een arme blinde
Christen te verrijken?
Vertrouwelijke inlichtingen wor-
den gaarne verstrekt.
Br. letter O. W. Bar. v. d. Blad.

De Gee & Grosheide Accountants

(Instituutleden).

Singel 303 Van Baerlestraat 11

Tel. Noord 1233. Tel. Zuid 5881.

Centrum 2981.

Bij J. H. KOK te KAMPEN
verschijnen heden:

DE JONGELINGSVEREENIGING EN „DE CRITIEK DER JONGEREN“

DOOR
Dr. C. N. IMPETA

D. v. W. te Parmeland.

PRIJS 10.75

Zoo juist verhoeden:

Prof. Dr. T. HOEKSTRA

Gereformeerde Prediking

PRIJS f 2.25.

Een boek voor onzen tijd vooral
van belang, nu de preek van
onderscheiden zijden, zowel naar
inhoud als vorm worden beoor-
deeld.

Een boek voor „Onderen“ en
„Jongeren“.

Verkrijgbaar in den boekhandel
en na ontvangst van postwissel bij de
Uitgevers-Maatschappij
E. J. BOSCH J. Bzn. te BAARN

DE BRUYN & WEISZ

Commissie-niemen in Effecten,

Keizersgracht

No. 166,

AMSTERDAM.

Electrische Kerkorgelfabriek A. Standaard

TELEFOON INTERC. 9667. - Gerrit v. d. Lindestraat 30-35-37 - ROTTERDAM

Vervaardiging van uitsluitend eerste klasse KERKORGELS van zuiver Hollandsche gedachte en uitvoering
Langdurige garantie volgens de bepalingen van den Bond van Kerkorgelbouwers in Nederland
Men vrage ons zoo juist verhoeden geïllustreerde Boekwerkje met beoordeelingen over ons werk door Toonkunstenaars en Pers
Vertegenwoordiger voor Zuid-Afrika: C. ANDERSON, Bloemfontein.

Post Cheque en Girodienst.

Waarom nog Uw bedienende naar het postkantoor te zenden om post-
zegels te koop? Hij die een postrekening heeft, bestelt de postzegels
op een daarvoor gratis ten postkantoor verkrijgbaar formulier, en
betaalt ze door middel van een girobiljet op de rekening van den
postdirecteur en . . . de zegels worden den volgende dag thuisbezorgd.
Neemt daarom eene postrekening.

KERK EN
SCHOOLBOUW

BOUWKUNDIG BUREAU

H. ONYLEE

ARCHITECT

EEMNESSEWEG 51

TEL. 241

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

KERK EN
SCHOOLBOUW

BOUWKUNDIG BUREAU

H. ONYLEE

ARCHITECT

EEMNESSEWEG 51

TEL. 241

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

BAARN

AVONDMAALSTELLEN IN ZILVER, VERZILVERD EN NIKKEL.

T. FABRY DE JONGE.

FABRIEK VAN GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN, GOES.

Heeren Overhemden

met fijn piqué Borst in ALLE

maten à f 5.45 per stuk.

Aanbevolend,
- A. ZOMER -
- WITTE GOEDEREN -
- KAMPEN.

ORGELS -

- PIANO'S

GROOTE SORTERING IN EENVOUDIGE EN LUXE MODELLEN

ORGELS VOOR KERK, ZAAL, SALON EN HUISKAMER.

UITNOODIGING TOT KENNISMAKING

G. A. GOLDSCHMEDING

KEIZERSGR. 299-303, WARMOESSTR. 141

UTRECHTSCHestr. 119, KALVERSTR. 56

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM